

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה הודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 744

מסכת פסחים ס"ו - ע"ב ♦ תרומות ד', ז' - ד', י"ג

בס"ד, י"ט באלול תשע"ג

השבוע בגליון

- ♦ "חצי" "חצי" בדיוק?
- ♦ לימוד תחילה או אוכל תחילה?
- ♦ סלסולי חזנות בימים טובים
- ♦ עולמם של גדולי התורה
- ♦ חתונה לבילי הסדר

- ♦ "עונג שבת"
- ♦ שבת - שמחת חנוכת הבית
- ♦ הליכה בשבת ללא נעליים
- ♦ לימוד תורה בשבת קודש
- ♦ מדוע הנכרים הקדמונים בכו בשבת?

♦ שמחת יום טוב כיצד?

דבר העורך

אלף שקל בחמש דקות!

שנה חדשה מתדפקת בפתח ומטבע הדברים כל אדם עורך את חשבון נפשו ומתבונן אילו דברים באפשרותו לשפר כך שלקראת סיום השנה הבאה הוא יוכל להסתכל על עצמו במבט חיובי יותר.

גם בית "מאורות הדף היומי" על כל שלוחותיו, מתכנס בימים אלו כדי להפיק לקחים מן השנה החולפת, ולהיערך לקראת השנה הבאה.

עידוד רב שאבו רבני בית המדרש ופעיליו מן המעשה ב"גביר הקמצן", שהכה גלים בקרב רעיו ומכריו.

בית "מאורות הדף היומי" מגייס לעזרתו תומכים, אשר כל אחד מהם נוטל על עצמו את עלות החזקתו של מגיד שיעור אחד מבית המדרש למגידי שיעור הדף היומי, וכאלו יש הרבה ב"ה! כבכל ראש חודש, הופיע גם בראש חודש אלול שליח בית המדרש "מאורות הדף היומי", במשרדו של יהודי טוב-לב, המקציב סכום קבוע מידי חדש בחדשו לטובת בית המדרש למגידי שיעור הדף היומי.

כרגיל, לאחר איחולים הדדיים, המעטפה הלבנה החליפה ידיים. לאחר כמחצית השעה השתוממו פקידיו בית "מאורות הדף היומי", כאשר התברר להם כי הסכום הרשום על גבי ההמחאה היה כפול מן הסכום הרגיל! מזכיר משרד "מאורות הדף היומי" חייג אל הנדיב הנכבד, הודה לו נרגשות על תרומתו הנכבדה בשם רבני בית המדרש, ובתגובה הוא שמע ממנו את המעשה הנפלא שלפניו.

כמין תשדורת סמויה חלפה זה מכבר בין ה"משולחים" העוסקים במלאכה זו במרכז הארץ: על דלתו של פלוני, מר הייסט נכנה אותו, אין לדפוק. דלת זו, טיבה שלא להיפתח כלל, ואם נפתחה, עלולה היא להיטרק על פניו של העומד על המפתח.

שנות ילדות קשה גיבשו את אפיו המחוספס של מר הייסט. בגיל רך הוא נעקר מבית הוריו, ומאז הוא נאלץ

דף סח/ב וקראת לשבת עונג
"עונג שבת"

לומדי הדף היומי מתוודעים לנאמר בגמרא, כי הכל מודים שביום שבת קודש על האדם לענג את גופו לכבוד השבת, כפי שנאמר (ישעיהו נח/ג) "וקראת לשבת עונג". במסכת שבת גם למדנו, כי "כל המענג את השבת, נותנין לו נחלה בלי מצרים... וכל המענג את השבת, נותנין לו משאלות לבו".

כאמור, מצוות עונג שבת נאמרה מפורשות על ידי נביא ה' ישעיהו (ישעיהו נח/ג): "וקראת לשבת עונג". לדעת חלק מן הראשונים, עיקר מצווה זו מן התורה, שהרי כבר בתורתנו נאמר "מקרא קודש" (ויקרא כג/ג) ודרשו חכמים, שיש לקדש את יום השבת ולכבדו בכסות נקייה ולענגו במאכל ובמשחה (עיי משנה ברורה סי' רמ"ב ס"ק א' ובשער הציון שם, ובשו"ת חתם סופר או"ח סי' קס"ח. וראה עוד במאורות הדף היומי נדרים סו/א).

כאן המקום לתהות על קנקנה של מצוות "עונג שבת".

עונג הגוף כביטוי לעונג הרוחני: יש לדעת, כי קדושת יום השבת היא התענוג העיקרי של היהודי, אשר זוכה ביום השבת לנשמה יתירה ולהתקרב לבוראו. האכילה והשתייה לעינוג הגוף, אינם אלא ביטוי גשמי של העונג הרוחני בו שרוי האדם. כפי שאנו מבינים שאדם הסועד את לבו בחתונת בנו, אינו אוכל כדי להיות שמח, אלא הוא אוכל מפני שהוא שמח, כך גם עינוג הגוף באכילה ובשתייה הוא ביטוי לתענוג הפנימי השורה על היהודי ביום שבת קודש.

שבת - שמחת חנוכת הבית: על מיוחדותו של יום השבת, הגורם לקירבה מיוחדת בינינו לבין בוראינו, עסקו רבות גדולי החסידות וחכמי המוסר, ואחד היסודות המשמשים נר לרגליהם, מובא במדרש תנחומא ובשאליות לרב אחאי גאון (פרשת בראשית), שכאשר הקב"ה סיים את בריאת עולמו, כביכול ערך שמחה, כאדם הזוכה לחנוך את ביתו, וזה הוא מקור השמחה ביום שבת קודש. בספרים הקדושים מוזכרות סעודות השבת כעין סעודת "חנוכת הבית", שאנו סועדים לכבוד בורא העולם ושמחים בממלכתו המתגלית לעינינו בקיום העולם. לאור הדברים הנזכרים, דומה, כי התפילה השגורה בפנינו "שמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג", מקבלת משמעות ייחודית ומעמיקה, כמו גם הנוסח שבסידורים מהאר"ז ל"אתקינו סעודתא... דמלכא...".

צעילוי נשמת

מרת **אלה איזנברג** ע"ה
ב"ר שלמה ז"ל
נלב"ע כ"ד באלול תשכ"ח
תנצב"ה
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו - בני ברק

צעילוי נשמת

הר"ר **משה גרינפלד** ז"ל
ב"ר חיים יהודה ז"ל
נלב"ע כ"ג באלול תשס"א
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **איטה רבקה סקורניק** ע"ה
ב"ר יעקב ז"ל
נלב"ע כ"ב באלול תשל"ט
תנצב"ה
הונצחה ע"י ידידנו פרופ' הר"ר
יהודה גבריאל סקורניק ומשפ' שיחיו - ת"א

לעילוי נשמת

הר"ר **אליהו אלעזר** ז"ל ב"ר יוסף ברוך חיים ז"ל
נלב"ע כ"א באלול תשנ"ט **תנצב"ה**
הונצח ע"י חתניו שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

הגאון מוילנא זצ"ל כותב בפירושו לספר ישעיהו, כי אדם המתענג בשבת כדי לכבד את השבת הוא הזוכה לקיים את מצוות עונג שבת, לא זה המתענג כדי להנות את גופו, וכלשון הפסוק "וקראת לשבת עונג", כמו גם לשון גמרתנו "כל המענג את השבת", לא נאמר "כל המענג את גופו בשבת". לעומת זאת, בעל בית הלוי זצ"ל (פרשת תרומה) כתב על פי הזוהר, כי גם האוכל כדי לענג את גופו זוכה לקיים את מצוות עונג שבת, אם כי הדברים אמורים לגבי שבת קדש בלבד, לא כן לגבי ימים טובים, בהם לא נאמר שיש "לענג" את החג, אלא שיש לשמוח בו ולכבדו, ולפיכך, האוכל בימים טובים כדי לענג את גופו ולא כדי לכבד את החג, אינו זוכה לקיים מצווה זו (ראה ספר במעלות השבת פרק י"ט, ובקונטרס שבת קדש קדשים).

הליכה בשבת ללא נעלים: עונג יום טוב אינו בא לידי ביטוי במאכל ובמשתה בלבד, אלא עליו להימנע גם מנקיטת פעולות המנוגדות לעונג ולשמחה, כגון, לשוח בדברים מצערים (עיי' רמ"א או"ח סי' ש"ז סעי' א' ובמשנה ברורה, שם ס"ק ג'). הב"ח כותב, כי מחמת מצוות עונג שבת, יש להקפיד שלא להלך יחף בשבת, שהרי אמרה תורה (דברים כח/נו): "אשר לא נסתה כף רגלה הצג על הארץ מהתענג", הרי לנו, כי הליכה ללא נעלים היא חסרון תענוג.

לימוד תורה בשבת קודש: הרמ"א (או"ח סי' ר"צ סעי' ב') כותב, כי תלמידי חכמים "ימשיכו יותר בעונג אכילה ושתייה קצת, דהרי הם מתענגים בלימודם כל ימי השבוע", ושאר אדם יעסקו בשבת בתורה יותר מתלמידי החכמים.

מעניין לציין, את דברי הברכי יוסף, כי האריז"ל נהג לישון ביום שבת כשעתיים או שלש, משום עונג שבת. בעל שערי תשובה (סי' ר"צ אות ב') כותב: "ומי יתן שיקיימו שאר הנהגותיו ואזהרותיו..." **מדוע הנכרים הקדמונים ככו בשבת?** נסיים מאמר זה בדבריו של בעל ערוך השולחן (או"ח סי' רע"א סעי' י"א) וכה לשונו: "ראיתי בקדמונים שהאומות הקדמונים היו יושבים בשבת בחושך ובוכים מפני שהמזלות של שבת מורים לרעה, והקדוש ברוך הוא ציווה אותנו להיפך, להדליק הרבה אור ולהתענג עצמנו להראות שאנו למעלה מהמזלות ואותנו לקח ה' להוציאנו ממערכת השמים".

דף סח/ב חציו לה' וחציו לכם שמחת יום טוב כיצד?

במאמר הבא נתוודע לאופניה של קיום מצוות שמחת יום טוב ולמחלוקות הפוסקים שנתגלעו בה. ידועה ההלכה כי מצוות שמחת יום טוב מחולקת לשניים: "חציו לה' וחציו לכם". בחלק מן היום יש לאכול ולשתות ובחלק מן היום יש ללמוד תורה.

"חציו" חציו בדיוק? האם ביום טוב מוטל עלינו להציץ מידי פעם בשעון, כדי לדייק ולהקדיש חצי יום לאכילה ושתייה וחצי יום ללימוד תורה, כנאמר "חציו לה' וחציו לכם"? על כך ועוד, בשרות הבאות.

בגמרתנו אנו למדים על מחלוקת בין רבי אליעזר לרבי יהושע, כיצד מקיימים את מצוות שמחת יום טוב. רבי אליעזר אומר, שיכול אדם לאכול ולשתות כל היום כולו ולקיים בזאת את מצוות השמחה ויכול אדם ללמוד תורה כל היום כולו ולשמוח בזאת. רבי יהושע חולק ואומר: "חלקו. חציו לה' וחציו לכם".

[במה נחלקו התנאים? שני פסוקים נאמרו בתורה לגבי יום טוב. על שביעי של פסח נאמר: "עצרת לה' אלוך" ואילו בשמיני עצרת נאמר, "עצרת תהיה לכם". רבי יהושע סובר, כי יש לחלק את שמחת יום טוב לשניים: "חלקו. חציו לה' וחציו לכם". רבי אליעזר סובר, "או כולו לה' או כולו לכם". כלומר, אפשר לקיים את מצוות שמחת יום טוב על ידי לימוד תורה. אך הכל מודים, כי על האדם לשמוח ביום טוב, ואינו ראוי לשבת בטל ולהימנע מן השמחה].

יש מן הראשונים (בעל המאור, פסקי רי"ד פסקי הרי"א ז"ב ביצה פ"ב, ומובא בשה"ג לרי"ף ביצה ח/א, ועוד) הפוסקים כשיטת רבי אליעזר שיכול אדם לקיים שמחת יום טוב על ידי "כולו לה'". אך רוב הראשונים נקטו, וכן הורו הפוסקים, כדעת רבי יהושע, שחובה לשמוח ביום טוב גם על ידי מאכל ומשתה ולא רק בלימוד תורה: "מצוות יום טוב לחלקו חציו לבית המדרש וחציו לאכילה ושתייה" (רמב"ם הלכות יו"ט פ"ו הלכה י"ט, שולחן ערוך או"ח סי' תקכ"ט סעיף א').

כיצד מקיימים 'חציו לה' וחציו לכם'?

הרמב"ם (שם) מתאר את סדר היום בחגים: "אף על פי שאכילה ושתייה במועדות בכלל מצות עשה, לא יהיה אוכל ושותה כל היום כולו, אלא כך היא הדת, בבקר משכימין כל העם לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ומתפללין וקורין בתורה בענין היום וחוזרין לבתיהם ואוכלין, והולכין לבתי מדרשות קורין ושונין עד חצי היום, ואחר חצי היום מתפללין תפלת המנחה וחוזרין לבתיהן לאכול ולשתות שאר היום עד הלילה".

האחרונים מבארים כי בסדר זה מתקיים "חציו לה' וחציו לכם" בדיוק ממש: מחצית היום הראשונה מוקדשת לתפילה וללימוד, מלבד האכילה הארעית שלאחר התפילה, ואילו המחצית

לדאוג לנפשו, והוא עושה זאת עד היום בשקדנות מפליאה שהביאה אותו להימנות על שועי הארץ וגיבירה. מאחורי חומת שיש יפהייה הוקפה חווילתו המרשימה בגן וורדים פורת, ובתוך מבצרו הוא המשך לאכילת רכוש ל"ימים יבואו", לפי שנהג לומר. משום מה, לא עלה על דעתו, שלאחר ה"ימים יבואו" יגיעו ימים נוספים... וגם למענם יש לעשות דבר מה. **היה** זה ערב אורזי וצה, כאשר מר הייסט שב בגינתו הפורחת אל מול ראש בית "מאורות הדף היומי", הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א. רוח נעימה נשבה מן הים וטלטה קלות את צמרות העצים, בעוד הרב קובלסקי שליט"א משדל את מידעו להסכים ל... הצטרף לשיעור הדף היומי שעמד להיפתח באזור מגוריו. **הלה**, הן רגיל היה לניסיונות שידול קדחתניים שניסו להניאו להיפרד מחלק זעום מכספו, לטובת מטרות צדקה וחסד, ומשכך, אף תשובותיו המתגוננות היו מוכנות לו על לשונו. אולם לבקשה מסוג זה מעולם לא הכין לעצמו תשובת מגננה. מעולם לא הציע לו איש ללמוד תורה. **נו**, מר הייסט, סיים הרב קובלסקי שליט"א בנעימות, במשפט שכה הרבה יהודים אשר הצטרפו לשיעורי קהילות מאורות הדף היומי שמעו אותו: "מחר, בעזרת ה', נראה אותך יושב לשיעור הדף היומי, והנהג לימוד הגמרא הקדושה". **כך** היה. מר הייסט הופיע במיטב מחלוצותיו לשיעור הגמרא, והופתע לגלות כי גם רבים מדיירי שכונת מגוריו היוקרתייה הופיעו לשיעור הדף היומי. מגיד השיעור מטעם בית "מאורות הדף היומי" פתח בשיעור, ועמו נפתחו שערי לבבו של מר הייסט. **ביום** בהיר פשטה השמועה בקהיליית ה"משולחים" - אלף שקל בחמש דקות אצל מר הייסט! **היה** זה לאחר שמשולח "טרי" של מוסד העוסק בסיוע לנזקקים, אשר לא ידע את סודות המלאכה על בוריים, מילא את מקומו של משולח וותיק אשר שכח למסור לו בתקופת החפיפה כי יש לדלג על דלת ביתו של מר הייסט. כך אירע שהמשולח דילג בקלילות במדרגות הבית המפואר, דפק על הדלת ובמהרה הוא ניצב בפני אדם בעל סבר פנים מאירות אשר התעניין במבוקשו, ובעת שהמשולח עסק בשתיית כוס מים צוננים שהוגשה לו, הגיש לפניו מר הייסט הנרגש אלף שקלים. כעבור מספר ימים, כאשר מר הייסט נשאל על ידי חבריו לפשר השינוי המפליג שחל בו, השיב כי הגמרא הצליחה לחולל בו מהפכה שאיש לא היה מצליח לחוללה. "מגיד השיעור", סיפר מר הייסט ברגש, הזכיר את הגמרא במסכת בבא בתרא דף קטז/א האומרת: "דרש ר' פנחס בן חמאי: קשה עניות בתוך ביתו של אדם יותר מחמשים מכות". העניות, העדר הממון, מציק לכל אדם. אך הגמרא מלמדת אותנו שאין אדם אומלל יותר מזה שאין לו במה להאכיל את בני ביתו. כל אדם לכשעצמו, אומרת הגמרא, מעדיף להיות עני ולא לקבל על עצמו ייסורים. אך בעל משפחה, מוכן לקבל על עצמו ייסורים חלק עניות, משום שאין גבול לצערו ולייסוריו כאשר הוא מנוע מלפרנס את בני ביתו כיהא וכיהות ולדיו מזי רעב. מאז, סיים מר הייסט בהחלטיות, חדרה למוחי ההבנה כי פשוט אי אפשר להתעלם מסבלם הנורא של הנזקקים ועלי לתמוך באגודות שמסייעות להם. **"ראה"**, סיפר הנדיב שהכפיל את תמיכתו. "בפעם הראשונה ששמעתי על מפעלי "מאורות הדף היומי", חשבתי לעצמי, כי מפעל של תורה חשוב הוא מאד, אבל גם למסכנים, לנזקקים ולרעבים יש לסייע. כעת נוכחתי לדעת, כי באחזקתם של מגידי השיעור שלימד בשכונתו של מר הייסט, גם הגברתי את התמיכה בנזקקים ובאומללים. מתברר, ש"מאורות הדף היומי" אינם מזכים את העם בלימוד תורה בלבד. הלב משתנה, האופי מתרכך, ומשכך הלב נפתח למיגוון מעשי צדקה וחסד. כמשקיע, אני רוצה לומר לך, שההשקעה ב"מאורות הדף היומי" היא מסוג ההשקעות שכל סוחר מצליח הוזה עליה. התמיכה בהפצת התורה לכל רבדי העם היושב בציון ובתפוצות, והסיוע למפעלי "מאורות הדף היומי" גורמים לשיפור באיכות חייהם של הלומדים ובעקבות כך גם של בני משפחותיהם. זוהי השקעה מעגלית. אתה משקיע במעגל קטן שיוצר מעצמו מעגלים נוספים. משום כך הגדלתי את תמיכתי.

השנייה של היום מוקדשת כולה לחציו לכם' מלבד תפילת מנחה הקצרה (ראשון לציון ביצה טו/ב; שו"ת דברי מלכיאל ח"ו סי' ד' ד"ה ובסי' רפ"ח, מובאים בספר המפתח ברמב"ם פרנקל שם).

מדבריהם עולה, כי יש לחלק את היום לשני חצאים מדוייקים, חציו לה' וחציו לכם. ברם, השפת אמת זצ"ל (ביצה טו/ב) כותב, כי אין הדברים כן, אלא "חציו לה' וחציו לכם" היינו, שביום טוב יש לשמוח הן על ידי שמחת הגוף והן על ידי שמחת התורה, אך אין צורך להקפיד על שני חצאים שווים. זו גם לשונו של הפרי מגדים (סי' רמ"ב ב"אשל אברהם" ס"ק א'): "חלקהו חציו. יראה לאו דווקא בצמצום, רק מקצת לה' ומקצת לכם. ומצוות עשה לאכול ורשות בידו רובו לה' או רובו לכם, או חצי ממש".

לימוד תחילה או אוכל תחילה? לגבי סדר היום שהתווה הרמב"ם כתב מהרש"ל בספרו ים של שלמה (ביצה פ"ב סימן ה'), כי לדעתו, יש להקדים את הלימוד בבית המדרש לסעודת שחרית עד סמוך לחצות היום, ולאחר את מנחה לסוף היום. אין לחשוש, הוא אומר, שאדם יעמוד לתפילת מנחה מתוך שתיית יין, שכן, אין זו שתיית יין של חול, אלא "הקב"ה מקבל תפילתו מאחר שהוא שמח וטוב לב בשמחתו של מקום!" אולם, המגן אברהם (סימן תקכ"ט ס"ק א') נוקט כדעת הרמב"ם. **סלסולי חזנות בימים טובים:** אף הוא הזהיר את החזנים לבל יאריכו בניגונים וסלסולי חזנות, גם אם הדבר נעשה לשם שמים ולרצון הציבור, שכן, אין מקיימים בהם לא "חציו לה'" ולא "חציו לכם"!...! ודבריו אלו הובאו בפוסקים (במג"א שם וכן במשנ"ב שם).

כאמור בעל המאור וראשונים נוספים פוסקים, כי הלכה כרבי אליעזר הסובר, שאפשר לקיים את מצוות שמחת יום טוב על ידי "כולו לה'" ואף ראייה הביאו מסוגייתנו. גמרתנו מספרת על מר, בנו של רבינו, שיושב היה בתענית כל השנה, גם בימים טובים, למעט חג השבועות, פורים וערב יום הכיפורים. הרי לנו, כי הלכה כרבי אליעזר!

עולמם של גדולי התורה: ברם, רבינו דוד בסוגייתנו דוחה ראייה זו תוך שהוא מצייר באופן נדיר את עולמם המופלא של גדולי התורה. רבינו דוד אומר, כי אנשים קדושים שכל חייהם שקועים בלימוד התורה ועמלה, אכן נהנים מלימוד התורה עד כדי כך שבאמצעותו הם מקיימים גם "חציו לה'" וגם "חציו לכם". הם אינם זקוקים לאכילה ולשתיה, כדי להנות את גופם, לפי שלא פחותה הנאת גופם בעת לימוד התורה!

משכך, מסכם רבינו דוד, ממנהגו של מר, בנו של רבינו, אין להסיק הלכה לכלל ישראל.

דף ע"א/א והיית אך שמח חתונה בליל הסדר

בהתחלה זה היה נשמע מוזר. אחר כך שניהם השתכנעו. בסופו של דבר הם הבינו שאי אפשר. אביה של כלה פלונית הציע, לערוך את החתונה ב... ליל הסדר. הוא ניצל שואה, והמשפחתיות חשובה לו עד מאד. לבו רגש בעת שדמיין את עצמו יושב בליל הסדר מוקף בכל בני המשפחה, בתו בשמלת כלה והשמחה בוקעת רקיעים. אמרו לו: "ר' יהודי, "אין מערבין שמחה בשמחה", הלכה היא שאין נושאים נשים במועד, מפני שאין לערב שמחת נישואין בשמחת המועד" (מועד קטן ח/ב, שו"ע או"ח תקמ"ו, אהע"ז סי' ס"ד סעי' ו'). האכן כן? הרי בגמרתנו אנו למדים, כי מן הפסוק (דברים טו/ט) "והיית אך שמח" למדנו, כי מצוות שמחת יום טוב אינה כוללת את ליל החג הראשון! לפי שהמילה "אך" באה למעט, וחז"ל דרשו למעט מכך שמחת יום טוב בלילה הראשון. ובכן, בעל שאגת אריה (סימן ס"ח) נוקט, כי אכן מדין תורה אין מצוות שמחת יום טוב בלילה הראשון של יום טוב, אך חכמים תקנו לשמוח בלילה זה [ועיי"ש שכותב, כי מדברי הר"ף עולה שאינו סובר כן].

אולם, הגאון רבי חיים הלוי מבריסק זצ"ל מסביר (חידושי הגר"ח סי' ס"ח וסי' ס"ט ואהלי אהרן ח"ב עמודים ר"ז-ר"ח, ממנו הועתק לחי' הגר"ח), כי גם בליל יום טוב תקפה מצוות שמחת יום טוב מן התורה, ומצווה זו מורכבת מחלקים אחדים, וגמרתנו מתייחסת לאחד מהם בלבד, כדלהלן. בשלהי המסכת (א/קט) נלמד, כי אנשים שמחים ביין ונשים בבגדי צבעונין. הגמרא שם מוסיפה, כי בזמן שביית המקדש קיים, אין שמחה אלא בבשר - בשר קרבן שלמים, ועתה שאין בית המקדש קיים, אין שמחה אלא ביין.

בית מאורות הדף היומי מייחל ומתפלל שבשנה הבאה יזכו רבניו ופעיליו להגדיל תורה ולהאדירה ומאחל לקהילות מאורות הדף היומי, למנוי הגליון ולקוראיו ולכל בית ישראל שתכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף פד/א ועצם לא תשברו בו

תוציא - תשברו

בירושלמי (כאן) נאמר, שהשובר עצם שכבר נשברה קודם לכן, אף הוא חייב, ואילו המוציא מחוץ לבית איבר שכבר הוצא פעם אחת - פטור. ר' זלמן מואלזין (אחיו של רבי חיים) אמר כי דין זה רמוז יפה בפסוק: "לא תוציא מן הבית חוצה, ועצם לא תשברו בו" - הוצאה שנזכרה בלשון יחיד, רק הראשון חייב בה. אבל השבירה שנזכרה בלשון רבים - חייב בה אף שובר אחר שובר (תולדות אדם).

דף פד/א והשובר את העצם

בני מלכים

ראוי להזכיר את דברי החינוך (מצוה ט"ז), בבואו להעמיד את שורש האיסור שלא לשבור עצם בקורבן פסח: "אין כבוד לבני מלכים וליועצי ארץ לגרר העצמות ולשברם ככלבים, לא יאות לעשות ככה כי אם לעניי העם הרעבים". ביום בו מציינים אנו את היותנו לעם נבחר - עם סגולה, ראוי לעשות מעשים המבטאים מעלה וגדולה.

לעילוי נשמת

הר"ר **יוסף גדצהלר** ז"ל

ב"ר יהודה לייב ז"ל נלב"ע י"ט באלול תשל"ד

תנצב"ה

הונצח ע"י בני

הר"ר **לוסיאן גדצהלר** ומשפחתו שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **רפאל רפאלי** ז"ל

ב"ר ניסן יהודה לייב ז"ל נלב"ע כ"ב באלול תשכ"ב

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **שמואל מאיר וויזנפפלד** ז"ל

shmuel meyer wizenfeld

ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע כ"א באלול תשנ"ח תנצב"ה

הונצח ע"י משפחת **רייזנר** שיחיו

The Reischer family - ארה"ב

לעילוי נשמת

מרת **חביבה רפפורט** ע"ה

ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע כ"ג באלול תשס"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **אסתר לאה פרידברג** ע"ה

ב"ר שמעון הכהן ז"ל נלב"ע י"ח באלול תשל"ח

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידינו הר"ר **דב יצחק פרידברג** ומשפ' שיחיו - אנטוורפן

לעילוי נשמת

הר"ר **ישראל גלברט** ז"ל

ב"ר מרדכי מנחם ז"ל נלב"ע כ"ג באלול תשנ"ח

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידנו הר"ר **אמנון גלברט**

ומשפחתו שיחיו - פ"ת

אין כוונת הגמרא שרק לאחר שחרב בית המקדש חלה חובת שמחה ביין, אלא שאחר שחרב בית המקדש, נותרה שמחה זו בלבד. הא ראייה שבסוגייתנו נאמר, כי גם בזמן שבית המקדש קיים, כאשר חל יום הראשון של החג בשבת, משמחו "בכסות נקיה ויין ישן". הרי לנו, שחובת השמחה ביין לא התחדשה רק לאחר חורבן הבית.

הרי לפנינו שתי צורות של שמחה: שמחה בדברי חול - מאכלים, יין ובגדי צבעונים, ושמחה במאכלי קודש - בשר שלמים.

נראה, הוא אומר, כי הפסוק "והיית אך שמח" בא למעט מחובת השמחה בליל החג את אכילת בשר השלמים, אולם לא פקעה חובת השמחה בו ביין ובגדי צבעונים וכדומה.

מדוע אכן דורשים למעט מן הפסוק את שמחת אכילת בשר שלמים בליל יום טוב ראשון של חג? הביאור פשוט ביותר. כדי לשמוח באכילת בשר שלמים יש להקריב קרבן שלמים. בלילה, כידוע, אין מקריבים קרבנות. יש, איפוא, להקריב את הקרבן בערב יום טוב. זאת, כבר לא חייבה תורה. כלומר, הסברה נותנת כי מן המיעוט "אך" נלמד, שאין אדם חייב לעסוק בערב יום טוב בענייני השמחה של יום טוב. לפיכך דרשו חכמים למעט את קיום מצוות שמחת יום טוב באכילת שלמים בליל יום טוב ראשון בלבד... לפי זה, מובן היטב שבלייל יום טוב אחרון של חג, קיימת חובת אכילת שלמים גם בלילה, שהרי את קרבן השלמים שיאכל בלילה, מקריבים בעיצומו של החג, בו קיימת חובה לעסוק ולדאוג לענייני מצוות שמחת יום טוב.

נחתום במדרש מעניין שמביא הגר"ח מברסק. בילקוט (סוף פנחס) נאמר, שכאשר התבשרו בני ישראל שחג שמיני עצרת יהיה סמוך לחג הסוכות - ולא חמישים יום לאחריו, כהפרש שבין חג השבועות לחג הפסח [ראה במדרש שם לעיל, שכך ראויה להיות] אמרו: "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו". [עוד נאמר שם, שיש להסתפק אם לשמוח בהקב"ה או ביום. אמנם הפסוק אומר "נגילה ונשמחה בו" - בהקב"ה].

מדוע אמרו "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו" [ומה הספק אם השמחה היא ביום או בקב"ה?]
 הגר"ח מסביר, כי לו היה חג שמיני עצרת נחגג לבדו, לא היתה מצוות שמחת יום טוב באכילת שלמים בלילו... ברם, אחר שהוסמך לחג הסוכות, קיימת חובה זו אף בלילה של שמיני עצרת [וספק המדרש הוא, אם השמחה בקרבן שלמים או ביין ובגדים צבעוניים, ועל כך פושט המדרש: "נגילה ונשמחה בו", בקב"ה, בבשר קרבנות המוקריבים לו].

דף פה/ב גגין ועליות לא נתקדשו
אין להתנשא
 "אין גבהות לפני המקום", אמר האדמו"ר מגור, בעל האמרי אמת זצ"ל. המתנשא אינו מתקדש... ("אמרי שמאי").

דף פו/א דאכלי באיגרא ואמרי באיגרא
לא אמר אדם צר לי המקום בירושלים
 בעל המאור מבאר, מדוע עלו לגגות לקריאת הלל, אחר שסיימו לאכול קרבן פסח בתוך הבית? מפני דוחק המקום, שהיה צר ועמוס. לכאורה, הרי משנה ערוכה היא במסכת אבות (פרק ה') "ולא אמר אדם לחברו, צר לי המקום שאלין בירושלים"?!
החתם סופר זצ"ל (שו"ת יו"ד סי' רל"ד) אומר, שהמקום אכן היה צר, והיו נדחקים אנשי ירושלים לארח את הבאים, אבל הנס היה, שלא אמר אדם צר לי המקום. מתוך אהבת ה' ומצוותיו, לא התלוננו (שערים מצויינים בהלכה).

דף פו/א דאכלי באיגרא ואמרי באיגרא
פתיחת הדלת כ"שפוך חמתך"
 כאמור, לאחר אכילת קרבן פסח בבתיים, היו העם עולים לגגות וקוראים את ההלל.
בספר דבר שמואל, מביא בשם סבו רבי יוסף סלנטי זצ"ל, שמכאן המקור לפתיחת הדלת באמירת "שפוך חמתך". שכן, בעת האכילה היו דלתותיהם סגורות, כי אסור לצאת מהבית ולהוציא מבשר קרבן הפסח. ישבו, איפוא, נאכלו במקום צר. לאחר ברכת המזון, היו פותחים הדלתות לומר ההלל בגג...

דף פו/ב כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא
חוץ מצא
 האדמו"ר מגור זצ"ל, בעל אמרי אמת, הזדמן לבית האדמו"ר מסוקולוב זצ"ל וזכה לכבוד גדול. משראה כך, התכוון האורח לסגת ולצאת. המארח תמה: והרי "כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה חוץ מצא"? היאך יפנה הרבי ויעזוב את הבית?
השיבו האורח על אתר: על אורח לשמוע בקול בעל הבית, עד שמגיעים הדברים לעסקי - "צא", היינו: עסקים בדברים המוציאים את האדם מן העולם... ועל כן, משמעניק לי כבודו כבוד גדול, הריני בסכנת "צא", ואיני מחוייב עוד לצייט...

דקות מרוממות

הדקות שמעלות אותך מהיומיום

5 דקות לימוד יומי
 חוויה רוחנית מעצימה ומרגשת

להתנסות חינם | 1-700-500-151

